

ALIVINNAN ER GULLEGGIÐ HJÁ FØROYSKA SAMFELAGNUM

Alilaksurin er helvtin av øllum føroyska matvóruútflutninginum og gevur samfelagnum trýggjar milljarðir krónur

Hóast fiskivinnan altíð hevur verið bulurin undir føroyska búskapinum, so er alivinnan í dag eins stóru partur og samlaða fiskivinnan.

Samlaði føroyski útflutningurin í 2014 var á leið seks milljarðir og av teimum stóð alifiskurin fyri næstan trimum milljardum.

Heppin ár uttan álvarsligar sjúkur hava gjørt, at árinu hava veirð góð hjá føroysku alarunum, men eisini methøgi prísurin á aldum laks á heimsmarknaðinum hava sjálvandi havt sína ávirkan.

At føroyskur laksur harumframt hevur vunnið sær navn, sum sera væl aldur

laksur við góðum smakki, ger at laksur, aldur í Føroyum, fær hægri prís enn tildømis aldur laksur úr Noregi.

Miðvíst arbeiði

Framgongdin er ikki komin av sær sjálvum.

Síðani alingin byrjaði í áttati-árunum við stórum bakkøstum, er eitt miðvíst menningararbeiði gjørt hesi mongu seinnu árinu.

Alivinnan er í dag skipað so væl, at sloppi er undan teimum ringastu sjúkunum. Hetta er gjørt við at skipa fyri so, at aliøkini ikki verða troytt ov nógv og so at alingin so spakuliga er flutt longur út á streymasjógv.

ILA og aðrar sjúkur hevur

tað eydnast at basa og halda so at siga heilt niðri mongu seinnu árinu.

Nú er vinnan so komin upp aftur longri.

Tildømis er vandin fyri, at laksur fær sjúkur størri tá ið hann er á sjónum, enn tá ið hann er í kørum á landi.

Hetta hevur gjørt, at alifeløgini lata smoltini vaksa størri, áðrenn tey verða sett út.

Meðan tað var vanligt, at smolt vigaðu á leið 100 gram, so arbeiðir Bakkafrost við at lata smoltini vaksa uppí 500 gram í dag og Luna letur tey vaksa upp aftur størri.

Lúsín

Størsta plágan, sum alifyri-

tøkurnar hava havt í seinastuni, er lúsín.

Laksalúsín setir seg á laksin og ger at laksurin verður plágaður rættuliga nógv og trívist tískil verri.

Kemisk evnir hava verið brúkt í stríðnum móti lúsini, men hetta er sjálvandi ikki so heppi fyri ein marknað, sum spyr eftir alifiski, sum helst ikki skal hava fingið heilu-vág.

Í seinastuni eru royndir gjørdar við at havba rognkelsi í aliringunum. Rognkelsi etir laksalús av laksinum og royndirnar hjá Luna vísa, at tað ber til at halda lúsini so langt niðri, at í ávisum støðum verður laksur nú - ella skjótt – tikin, sum

ongantíð hevur fingið heiluvág móti lús.

Aðrar royndir eru eisini gjørdar í stríðnum móti lúsini. Til dømis verða lasara kanónir brúktar, sum skjóta lýsnar, sum sita á laksinum.

Bakkafrost hevur eisini ætlanir um at brúka nýggja brunnbátin, Hans á Bakka, sum kemur til landið hósdegina, til avlúsing. Ein máti at fáa lýsnar av laksinum, er at lata laksin vera í feksum vatni í eina tíð, so doyggja lýsnar.

Hans á Bakka kann hava 450 tons av livandi fiski umborð í senn og tá ber til at skift sjógv út við vatn í ávíst tíðarskeið.

Framgongd

Útlutningstølini fyri aldan fisk hava verið vaksandi í fleiri ár.

Frá 2013 til 2014 var útflutt fyri eina hálva milljard meira av laks. Nøgdirnar vóru heldur størri – 7.600 tons meira – men prísurin á føroyskum laks er eisini góður.

Í 2006 var útflutningurin ikki meira enn 374 milljónir krónur. Hetta var eftir, at føroyska alivinnan var rakt av álvarsligum sjúkum. Áðrenn tað, var metútflutningurin 900 milljónir krónur fyri alda fiskin.

Síðani 2006 hevur vøkstur verið í útflutninginum av laks hvørt einasta ár.

Fiskurin veiddur, men ongin semja um kvotur

Serliga um svartkjaftaveiðuna va rongin avtala, men svartkjafturin er veiddur nú vertíðin endaði

Tað hevur ikki gingið eftir ætlan at áseta kvoturnar á uppsjóvarfiski fyri 2015.

Vit fiskaðu góð 220.000 tons av svartkjafti í fjør, men enn er als ikki komið á mál í samráðingunum um kvoturnar fyri í ár.

Hóast tað, so er vertíðin

fyrí svartkjaft av á hesum sinni.

Føroysk skip hava sambært yvirlitinum hjá Vørn fiskað tilsamans 210.000 tons av svartkjafti í ár.

Flestu uppsjóvarskipini gera klárt ella eru farin at royna eftir makreli. Vanligt

er, at makrelvertíðin byrjar her um mánaðarskifti juli/august.

Somu skipini royndu eftir lodnu í vetur. Nøgdirnar eru ikki so ógvusligar, sum av makreli og svartkjafti, men sambært yvirlitinum, so fiskaðu føroysku á leið

30.000 tons av lodnu í vetur.

Tað er á leið tað sama, sum skipini fingi í fjør.

Kvotan av norðhavssild er í ár á leið 40.000 tons og higartil hava skipini veitt 6.000 tons.

Føroyar hava formansskapin undir einum aprti

av samráðingunum um uppsjóvarfiskin í ár, men eins og undanfarnu árinu, so er torført at koma til felags niðurstøður.

Í løtuni er tað so, at Føroyar í veruleikanum hava besta samstarvið við ES um kvotur.

Millum Ísland og Føroyar er rættuliga stór ósemja um makrelin, ahr íslendingar hava ásett sær egna kvotu.